

Konstruktory a destruktory

Nedostatek

- atributy po vytvoření objektu nejsou automaticky inicializovány
 - hodnota atributů je náhodná
- vytvoření metody pro inicializaci, kterou musí programátor explicitně zavolat, není spolehlivé
 - *není zaručeno, že ji programátor, či spíše další uživatel knihovny, zapomene zavolat*

Bezpečné pole z minulé hodiny

```
class BezpPole
{
  private:
    int n, akt, *pole;
  public:
    void vloz(int prvek);
    int vrat_prvek(int index);
    int vrat_akt_pocet();
    void init();
};
```

Bezpečné pole z minulé hodiny

```
void main()  
{  
    int i;  
    BezpPole a;  
    a.init(); // na init nesmíme zapomenout  
    a.vloz(3); a.vloz(4); a.vloz(2);  
    for(i=0;i<a.vrat_akt_pocet();i++)  
        cout << a.vrat_prvek(i) << endl;  
}
```

Konstruktor

- OOP poskytuje prostředek pro počáteční inicializaci (nejen) atributů tzv. *konstruktor*

Konstruktor

- jde o speciální metodu, která je automaticky vyvolána při vzniku objektu
 - konstruktor musí přirozeně programátor naprogramovat
- slouží pro počáteční inicializaci objektu
- pokud není konstruktor definován, překladač jej vytvoří automaticky (implicitní), který ale hodnoty atributů neinicializuje (prázdný)

- konstruktor má **stejný identifikátor** jako je **jméno (identifikátor) třídy**
 - t.j. musíme deklarovat a vytvořit metodu se stejným názvem jako jméno třídy a ta je automaticky konstruktorem
- konstruktor nevrací žádná data, není deklarován ani jako **void!**
- parametry může mít libovolné, lze jej přetížit
 - je to dokonce i vhodné, abychom mohli inicializovat objekt různými způsoby
 - je vhodné mít vždy implicitní konstruktor (bez parametrů)

```
class TKomplex
{
    float re, im; //reálná a imag. část
public:
    void set_num(float real, float imag);
    float vrat_real() { return re; };
    float vrat_imag();
    float velikost();
    TKomplex(); ← implicitní konstruktor
    TKomplex(float real, float imag); ← přetížený konstruktor
};
```

přetížený konstruktor

- **implementace**

```
TKomplex::TKomplex()  
{  
    re = im = 0;  
}
```

```
TKomplex::TKomplex(float real, float imag)  
{  
    re = real; im = imag;  
}
```

- použití

```
void main()
```

```
{
```

```
    TKomplex k_cislo;
```

```
    TKomplex c1(1,1);
```

```
    TKomplex *pc1, *pc2;
```

```
    pc1 = new TKomplex(5,10);
```

```
    pc2 = new TKomplex();
```

```
    float vel = k_cislo.velikost();
```

```
    vel = pc1 -> velikost();
```

```
    delete pc1; delete pc2;
```

```
}
```

zde se volá
implicitní konstruktor

zde se volá
přetížený konstruktor

zde se volá implicitní
konstruktor

- pokud deklaruujeme konstruktor s parametry, musíme deklarovat a implementovat i implicitní, chceme-li jej využívat
 - pak již implicitní konstruktor není generován automaticky
- při vzniku objektu se nejprve alokuje paměť pro objekt (pro atributy) a pak se volá konstruktor
- v konstruktoru zpravidla inicializujeme atributy nebo alokujeme potřebnou dynamickou paměť, jestliže ji objekt využívá
 - ruší se pak v *destrukturu*

- konstruktor nelze dodatečně vyvolat

```
void main(void)
```

```
{
```

```
    TKomplex c;
```

```
    c.TKomplex(2,2); chyba
```

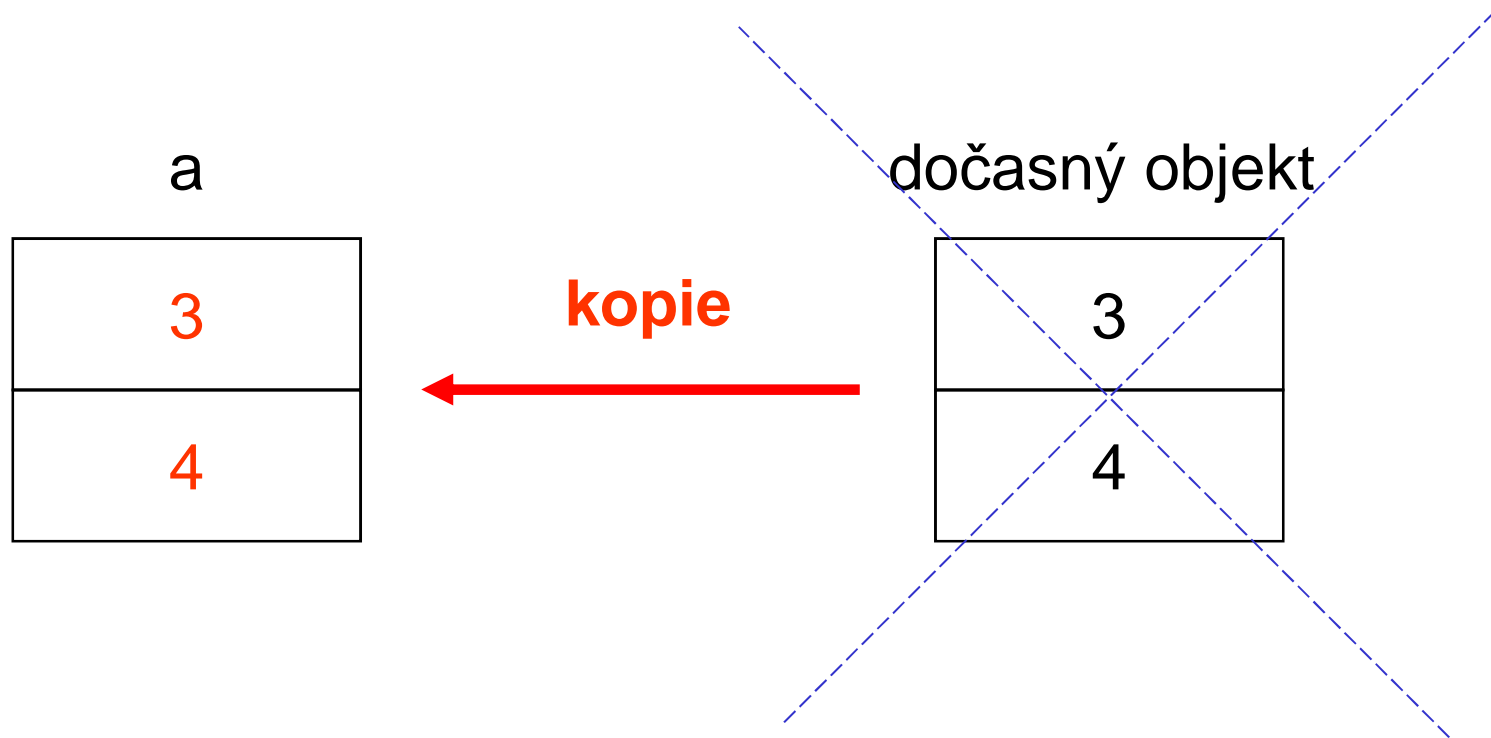
```
}
```

- explicitní volání konstruktoru znamená vytvoření dočasného (nepojmenovaného) objektu, který se po použití automaticky zruší

```
TKomplex a;
```

```
a = TKomplex(3,4);
```

- do proměnné `a` se zkopíruje hodnota dočasného objektu, ve kterém je `re=3` a `im=4`

po zkopírování do a
se objekt zruší

Poznámka:

- inicializaci atributů lze v konstruktoru provést pomocí *inicializátorů* (při deklaraci třídy jako in-line konstruktor nebo při implementaci v souboru .cpp)
 - u atributů typu reference, konstantních atributů a **objektových atributů, kde není ve třídě definován implicitní konstruktor, je to jediná možnost**

```
class TKomplex {  
    float re, im;  
public:  
    TKomplex(): re(0), im(0) {};  
    TKomplex(float x, float y): re(x), im(y) {};  
}
```

- konstruktor s inicializátory v souboru .cpp:

```
TKomplex::TKomplex(): re(0), im(0)
```

```
{
```

```
}
```

```
TKomplex::TKomplex(float x, float y):
```

```
    re(x), im(y)
```

```
{
```

```
}
```



```
class A
{
    int x;
    bool barevne;
public:
    // máme jen konstruktor s parametry
    A(bool b);
};

A::A(bool b)
{
    x = 0; barevne = b;
}
```

```
class B
{
    int z;
    A a;
public:
    B();
    B(bool b);
};

B::B(): a(true)
{
    z = 0;
}

B::B(bool b): a(b), z(0)
{

}
```

Úkol

Doplňte třídu pro uložení bodů z minulého cvičení o konstruktor. Definujte dva přetížené konstruktory

- implicitního konstruktor, který inicializuje souřadnice bodu na počátek
- konstruktor se souřadnicemi px,py

Destruktor

- speciální metoda, která je automaticky volána při rušení objektu
- nejprve je zavolán destruktore nad objektem a pak je objekt zrušen (dealokována paměť)
- typicky:
 - pokud je v konstruktore dynamicky alokována paměť, pak je v destruktore provedena dealokace
 - změna statických (třídních) atributů

- destruktork má **stejný identifikátor** jako je **jméno třídy** a od konstruktork je odlišen úvodním znakem „~“ (vlnovka)
 - t.j. musíme deklarovat a vytvořit metodu se stejným názvem jako jméno třídy uvozenou vlnovkou a ta je automaticky destruktorem
- destruktork **nesmí mít žádné parametry** a **nevrací žádnou hodnotu**
- destruktork lze vyvolat přímo

Příklad - fronta

- datová struktura typu **FIFO**
 - First In - First Out
- prvky se odebírají v pořadí, jak byly vkládány

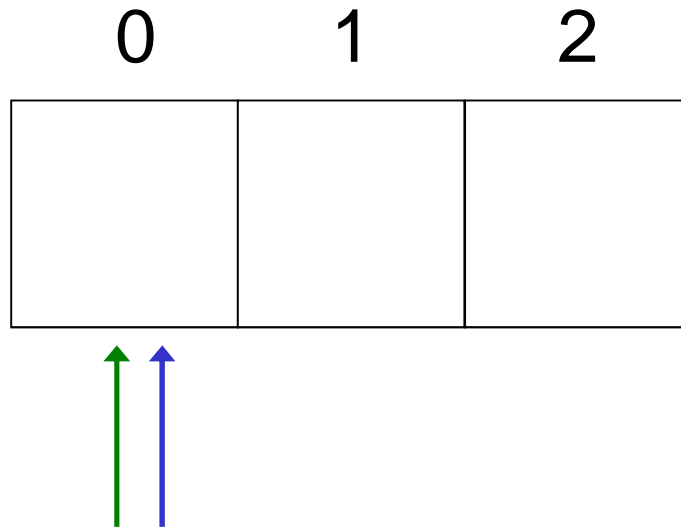
Možné implementace

- jako spojový seznam
 - „neomezená“ velikost fronty (omezená pouze velikostí dostupné paměti)
 - operace vložení prvku znamená vložení prvku na konec seznamu
 - operace výběr prvku je výběr z čela fronty
- polem pevné délky
 - fronta s omezenou velikostí
 - implementuje se jako tzv. **kruhová fronta**

Implementace pomocí pole pevné délky

- fronta je reprezentována polem a indexem čela a konce fronty
- fronta má pevnou délku a je implementována jako **kruhová**
 - indexy se zvyšují modulo délka pole
- je nutné implementovat ještě dotaz, zda je fronta plná a prázdná

Fronta délky $n = 3$

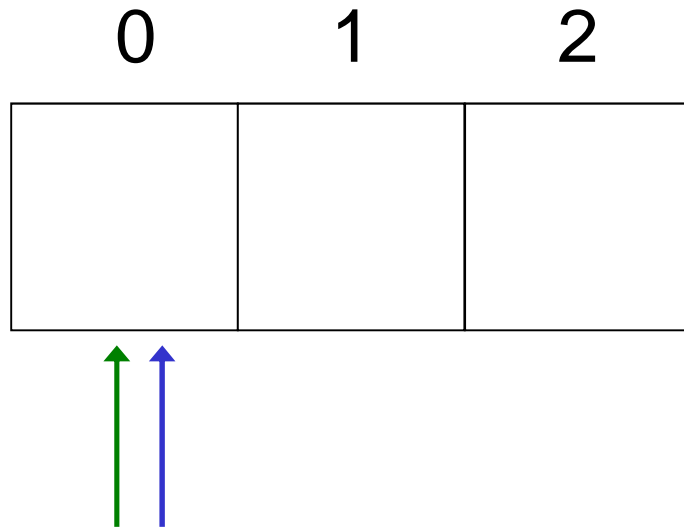
celo: 0

konec: 0

prázdná

plná

Fronta délky $n = 3$

vloz(3)

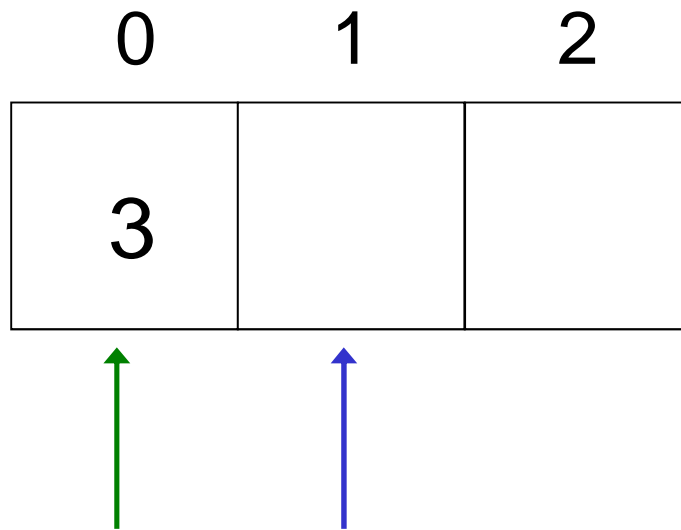
celo: 0

konec: 0

prázdná

plná

Fronta délky $n = 3$

vloz(3)

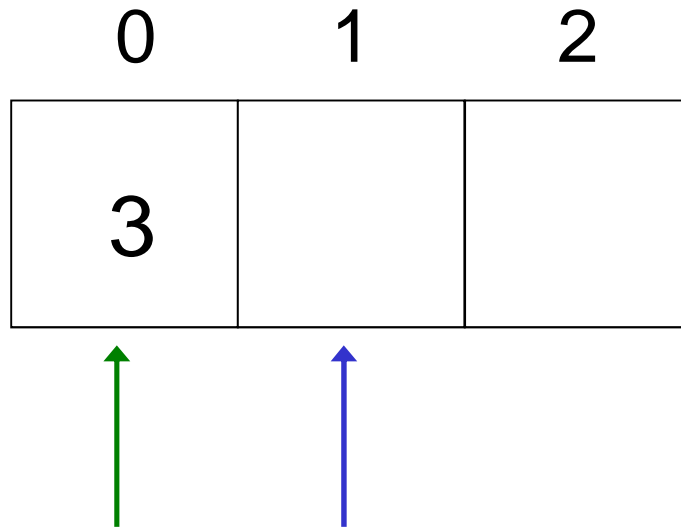
celo: 0

konec: 1

prázdná

plná

Fronta délky $n = 3$

vloz(3)

vloz(5)

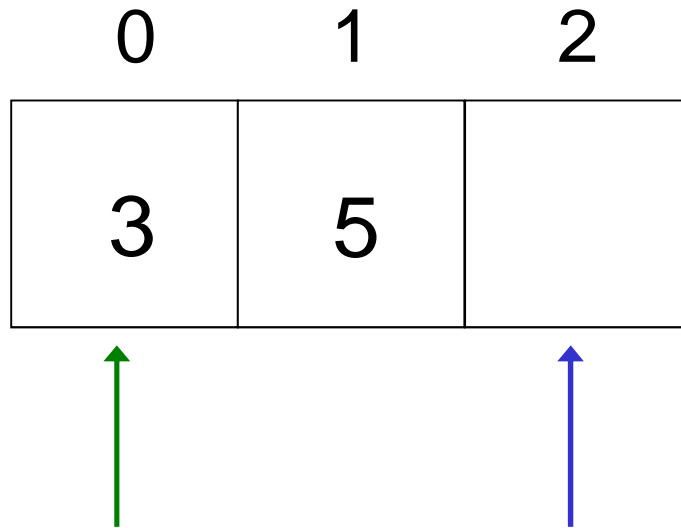
celo: 0

konec: 1

prázdná

plná

Fronta délky $n = 3$

vloz(3)

vloz(5)

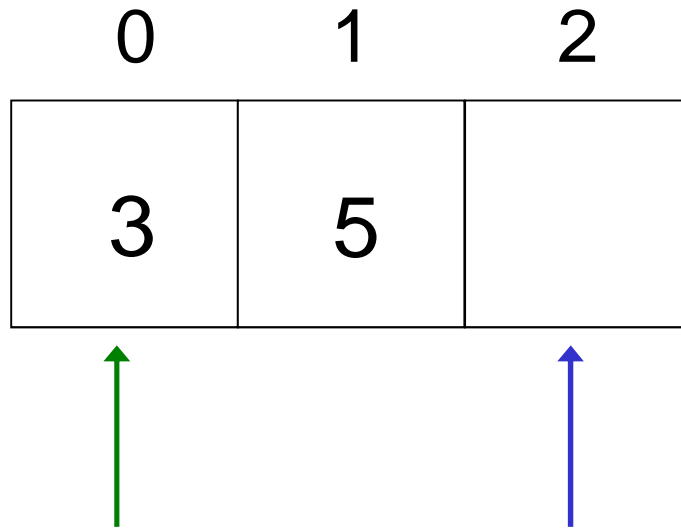
celo: 0

konec: 2

prázdná

plná

Fronta délky $n = 3$

celo: 0

konec: 2

prázdná

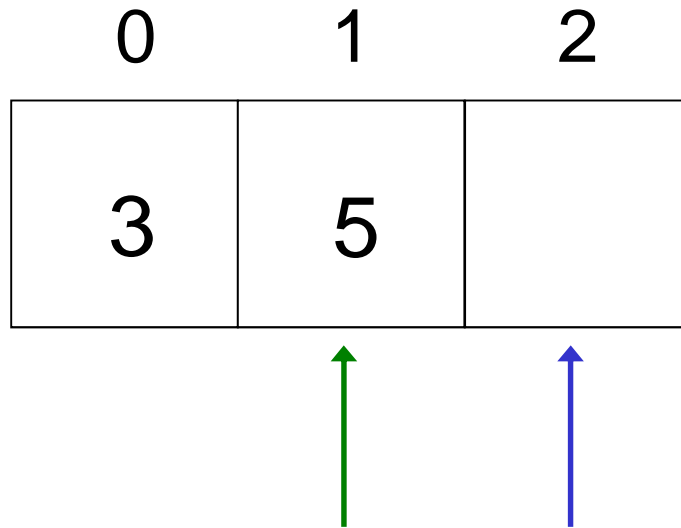
plná

vloz(3)

vloz(5)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

Fronta délky $n = 3$

celo: 1

konec: 2

prázdná

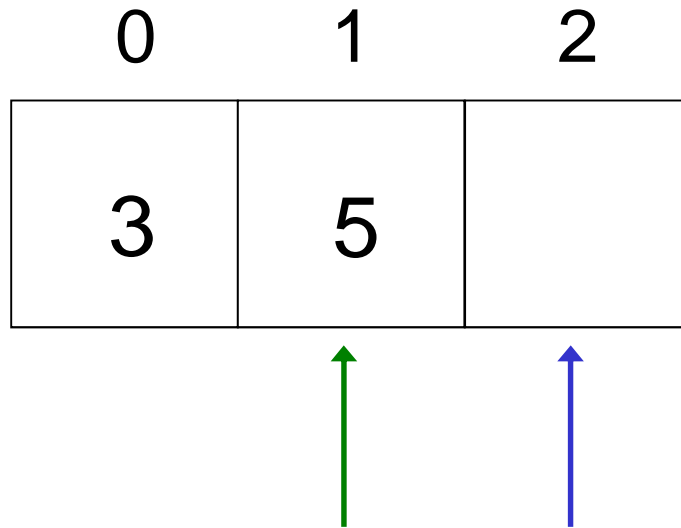
plná

vloz(3)

vloz(5)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

Fronta délky $n = 3$

celo: 1

konec: 2

prázdná

plná

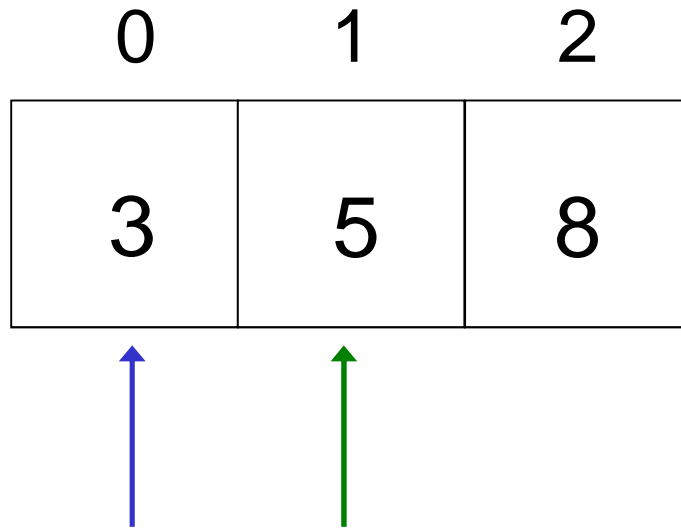
vloz(3)

vloz(5)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

vloz(8)

Fronta délky $n = 3$

celo: 1

konec: 0

prázdná

plná

vloz(3)

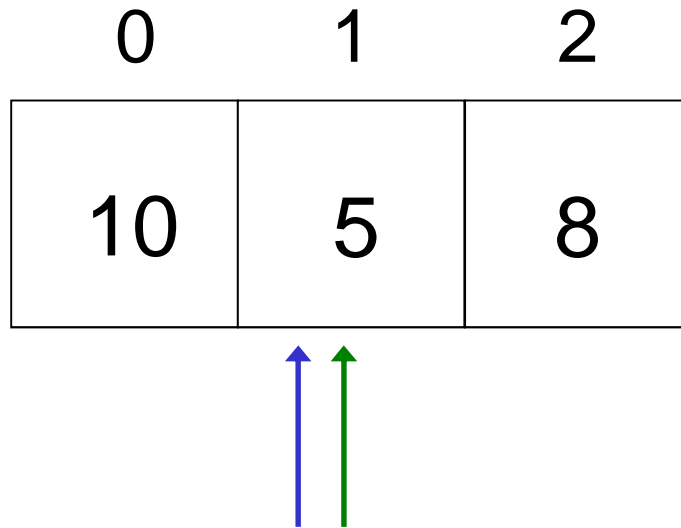
vloz(5)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

vloz(8)

vloz(10)

Fronta délky $n = 3$

celo: 1

konec: 1

prázdná

plná

vloz(3)

vloz(5)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

vloz(8)

vloz(10)

- index *celo* ukazuje na prvek pole na čele fronty, který bude odebrán
- index *konec* ukazuje na prvek v poli, kam se zapíše nový prvek
- pokud se indexy *celo* a *konec* rovnají, je fronta buď plná nebo prázdná
 - podle rovnosti indexů není možné rozlišit stav fronty
 - musím tedy tyto stavy uchovávat zvlášť
 - *pravidlo*: pokud se po přidání prvku indexy rovnají, je fronta plná (obdobně: prázdná)

Příklad - kruhová fronta pevné délky

```
class TFronta {  
    int delka, celo, konec;  
    bool plna, prazdna;  
    int *fronta;  
public:  
    bool je_prazdna();  
    bool je_plna();  
    bool vloz(int prvek);  
    int vyber();  
    TFronta();  
    TFronta(int velikost);  
    ~TFronta(); ← destruktork  
};
```

```
TFronta::TFronta()  
{  
    delka = 50;  
    celo = konec = 0;  
    plna = false; prazdna = true;  
    fronta = new int[50];  
}  
TFronta::TFronta(int velikost)  
{  
    delka = velikost;  
    celo = konec = 0;  
    plna = false; prazdna = true;  
    fronta = new int[velikost];  
}
```

```
bool TFronta::je_prazdna( )  
{  
    return prazdna;  
}
```

```
bool TFronta::je_plna( )  
{  
    return plna;  
}
```

```
bool TFronta::vloz(int prvek)
{
    prazdna = false;
    if (plna) return false;
    fronta[konec] = prvek;
    konec = (konec+1)%delka;
    if (konec == celo) plna = true;
    return true;
}
```

```
int TFronta::vyber()  
{  
    plna = false;  
    if (prazdna) return -1;  
    int prvek = fronta[celo];  
    celo=(celo+1)%delka;  
    if (celo==konec) prazdna = true;  
    return prvek;  
}
```

```
TFronta::~~TFronta()  
{  
    delete [] fronta;  
}
```


Poznámky:

- spoléhat se na návratovou hodnotu -1 metody `vyber()`, která signalizuje pokus o výběr z prázdné fronty, není vhodné
 - nepoznám, zda byla vyjmuta -1 nebo bylo vybíráno z prázdné fronty
 - možné řešení: např. nastavovat chybovou proměnnou
 - poznáme i lepší možnost než chybová proměnná

Odstranění problému spočívá:

- ve **správném** používání knihovných funkcí
 - před každým voláním funkce `vyjmi()` aplikace otestuje, zda není fronta prázdná
 - např. `while (!f.je_prazdna())`
- v používání **výjimek**
 - rys objektových jazyků, který poznáme později

```
void main()  
{  
    int x;  
    TFronta f1;  
  
    f1.vloz(10);  
    f1.vloz(-3);  
    x = f1.vyber();  
    if (f1.je_prazdna()) cout << "Prazdna";  
    else cout << "Jeste tam neco je!";  
};
```

zde je vyvolán destruktork


```
void main()  
{  
    int x;  
    TFronta *f1;  
    f1 = new TFronta(100);  
    f1 -> vloz(10);  
    f1 -> vloz(-3);  
    x = f1 -> vyber();  
    if (f1->je_prazdna()) cout << "Prazdna";  
    else cout << "Jeste tam neco je!";  
    delete f1;  
};
```

zde je vyvolán destruktork

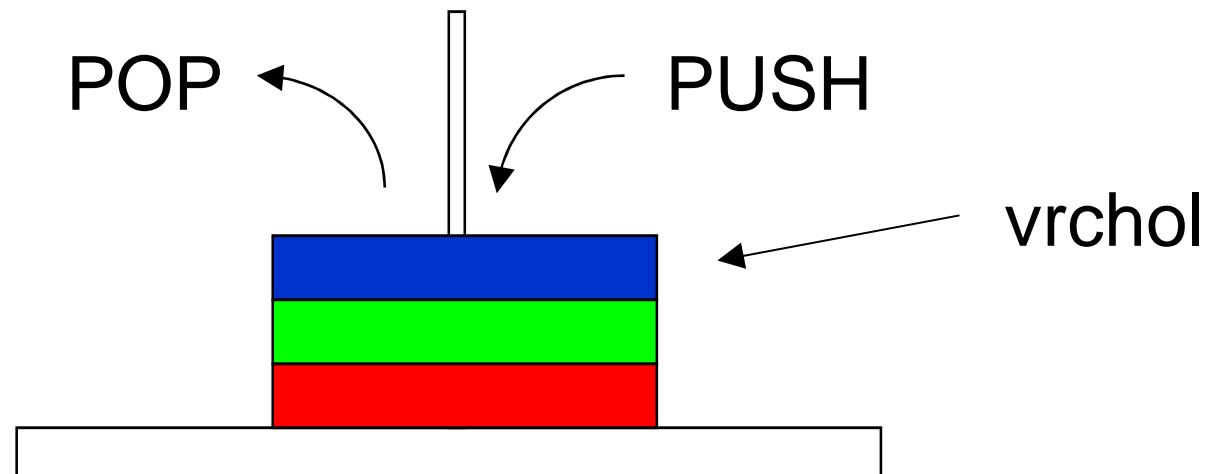
Úkol

Vytvořte třídu, implementující zásobník znaků konečné velikosti. Navrhněte vhodné metody a konstruktory. Délku specifikujte jako parametr konstruktoru (implicitní konstruktor vytvoří zásobník o velikosti 80). Zásobník otestujte v programu, který přečte znaky z klávesnice do konce řádku (znak po znaku) a vypíše je v opačném pořadí.

Zásobník (Stack)

- datová struktura typu **LIFO**
 - Last In - First Out
- nejprve se vybírá prvek, který byl vložen na *vrchol (top)* zásobníku jako poslední
- operace:
 - **PUSH** (uložení hodnoty na vrchol zásobníku)
 - **POP** (odebrání hodnoty z vrcholu zásobníku)

- někdy bývá implementována také operace **TOP**
 - zjištění hodnoty na vrcholu zásobníku bez odebrání prvku

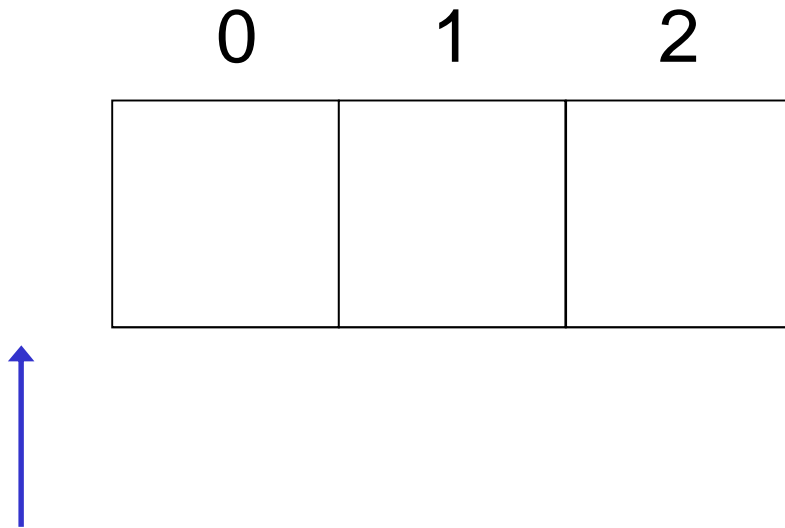
Možné implementace

- na principu spojového seznamu
 - „neomezená“ velikost zásobníku (omezená pouze velikostí dostupné paměti)
 - operace vložení prvku znamená vložení prvku na konec seznamu
 - operace výběr prvku je výběr z konce seznamu
 - zásobník je reprezentován ukazatelem na vrchol
 - prvek seznamu nese hodnotu a ukazatel na předchozí prvek v zásobníku
- polem (pevné nebo proměnné délky)
 - kruhová implementace není potřebná
 - stačí index na vrchol

Zásobník pomocí pole

- dvě varianty implementace
 - vrchol obsahuje index uloženého posledního prvku
 - při vložení nového prvku nejprve zvednu index a zapíši nový, při výběru vezmu prvek na tomto indexu a pak snížím index vrcholu; počáteční hodnota indexu vrcholu je -1
 - vrchol obsahuje index, kam mám vložit nový prvek
 - při vložení nového prvku zapíši prvek do pole na vrchol a následně jej zvednu o 1; při výběru nejprve snížím index o 1 a vrátím prvek; počáteční hodnota vrcholu je 0

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

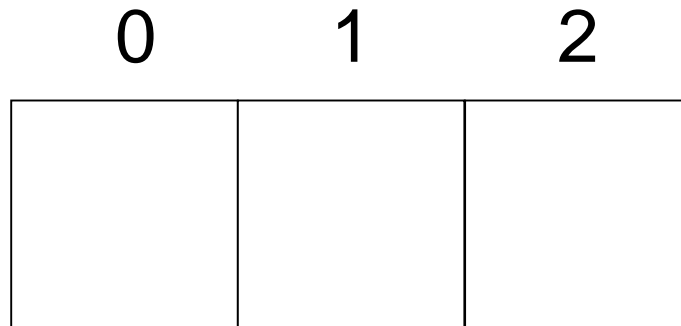

vrchol: -1

prázdný

plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

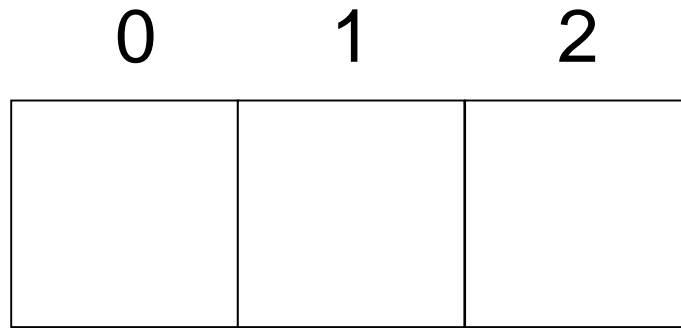
↑
push(3)

vrchol: -1

prázdný

plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

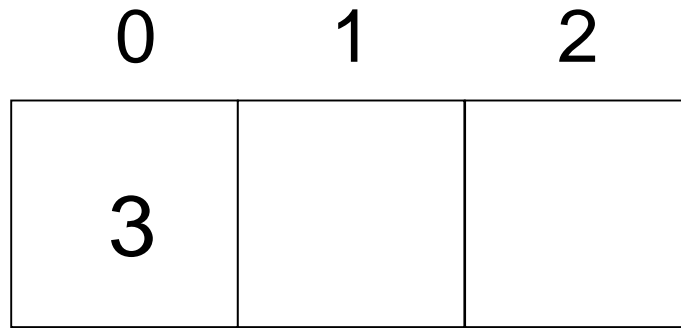
push(3)

vrchol: 0

prázdný

plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

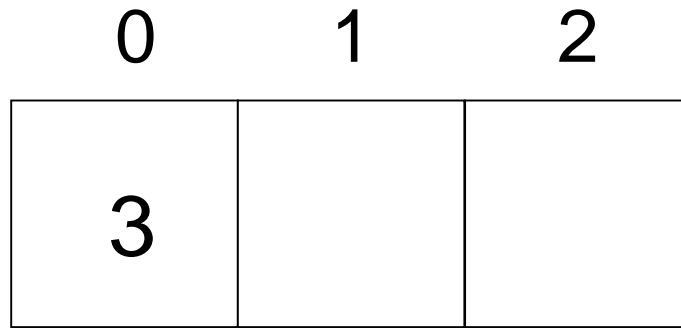
push(3)

vrchol: 0

prázdný

plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

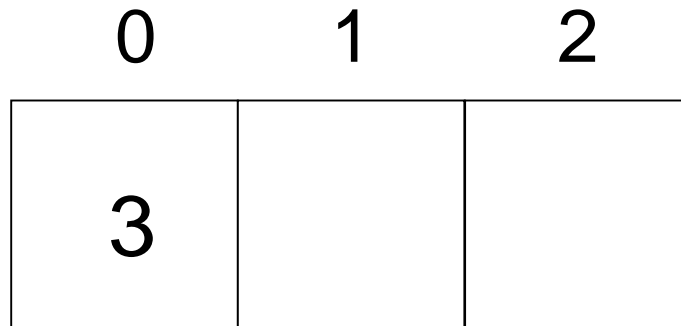
push(3)
push(8)

vrchol: 0

prázdný

plný

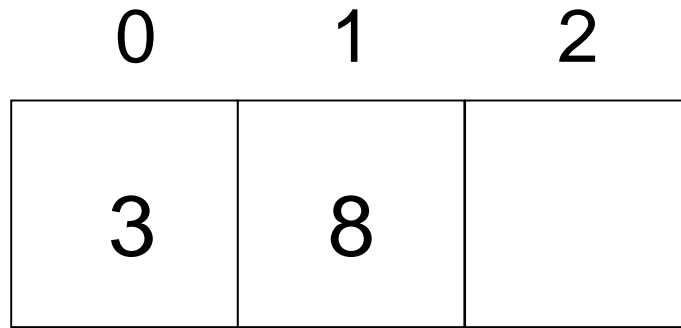
Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

push(3)
push(8)

vrchol: 1
prázdný
plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

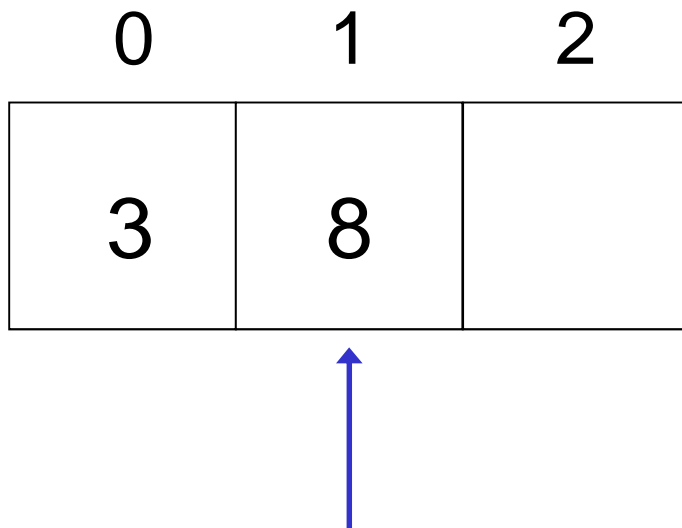
push(3)
push(8)

vrchol: 1

prázdný

plný

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

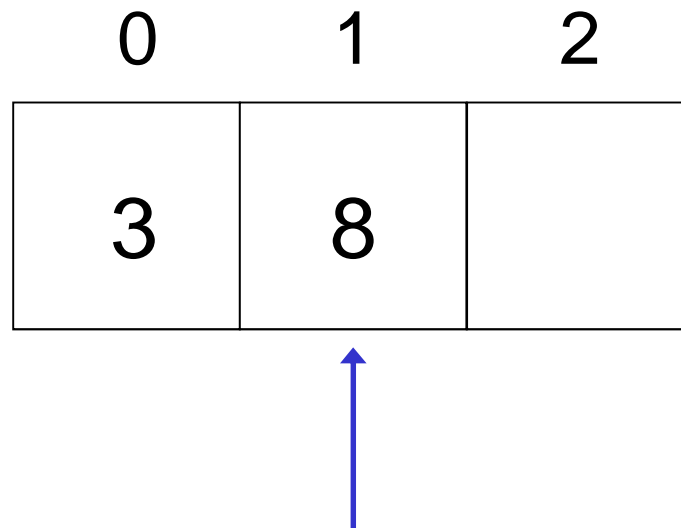
plný

push(3)

push(8)

top() vrátí hodnotu z vrcholu, tj. 8, ale neodebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

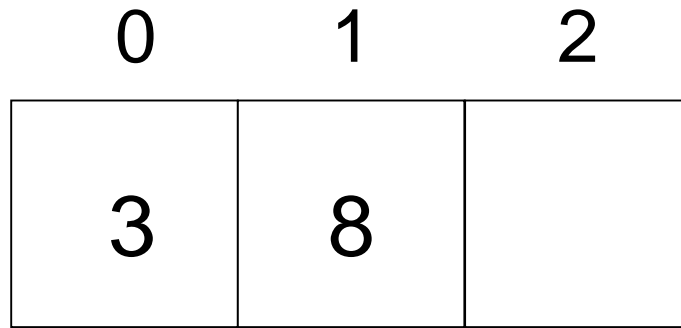
push(3)

push(8)

top()

pop() vrátí hodnotu z vrcholu, tj. 8, a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 0

prázdný

plný

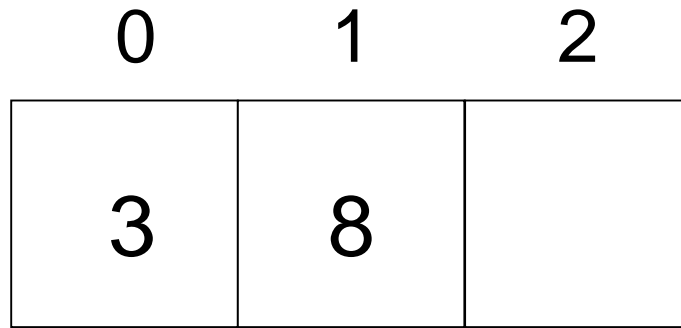
push(3)

push(8)

top()

pop()

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 0

prázdný

plný

push(3)

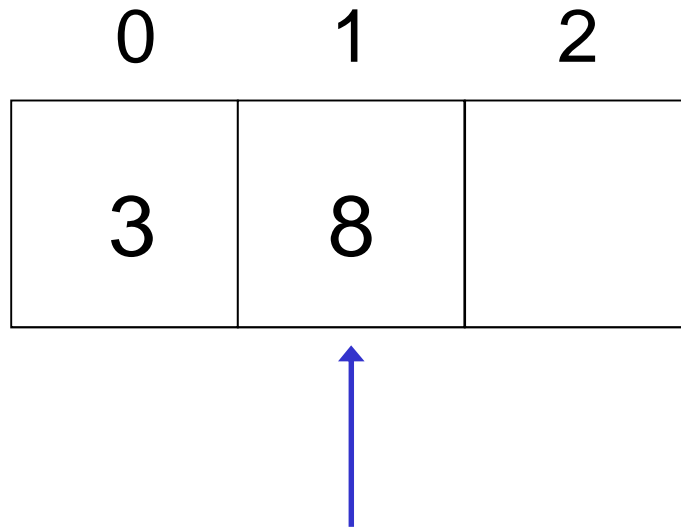
push(8)

top()

pop()

push(10)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

push(3)

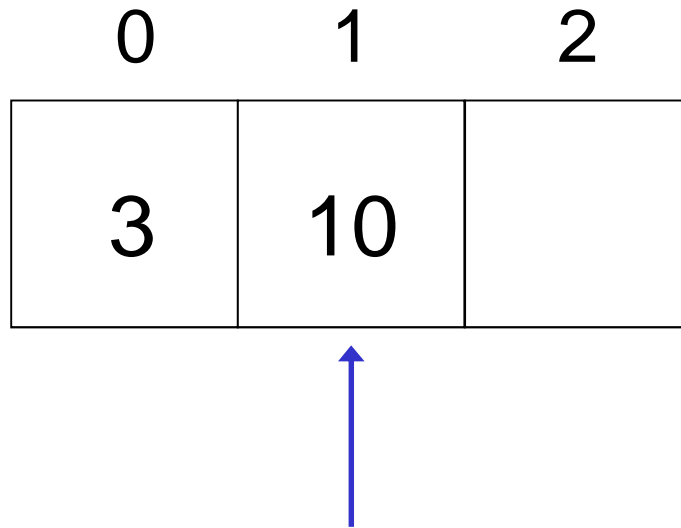
push(8)

top()

pop()

push(10)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

push(3)

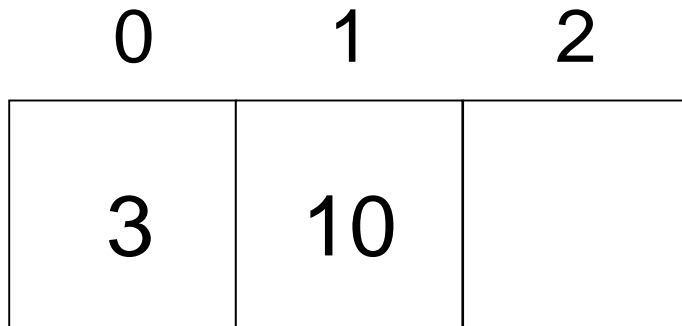
push(8)

top()

pop()

push(10)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

push(3)

push(8)

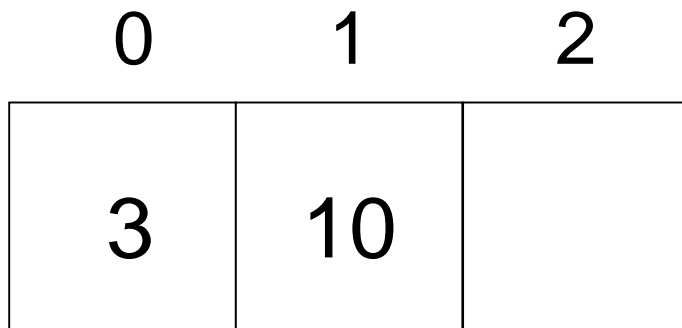
top()

pop()

push(10)

push(13)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 2

prázdný

plný

push(3)

push(8)

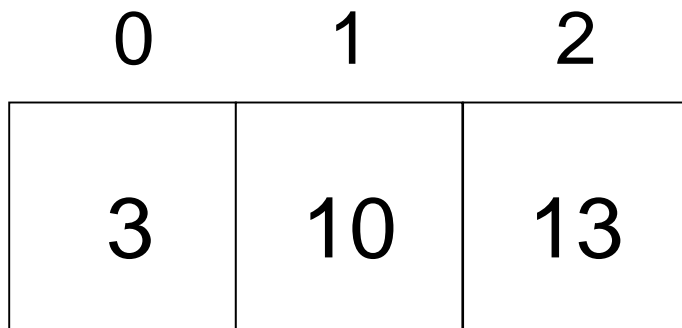
top()

pop()

push(10)

push(13)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 2

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

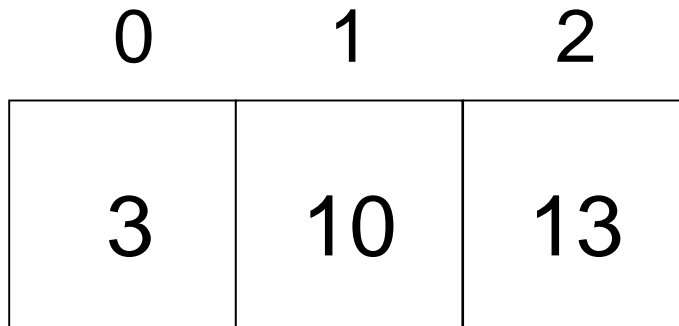
pop()

push(10)

push(13)

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 2

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

pop()

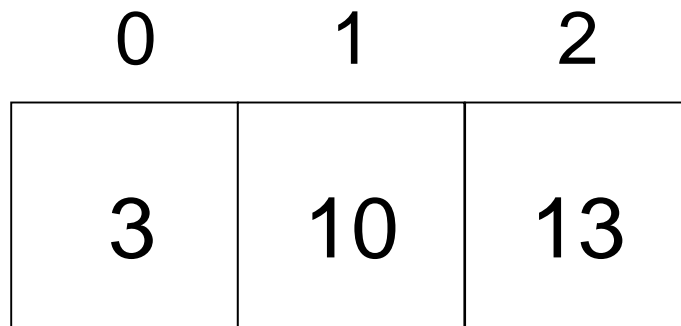
push(10)

push(13)

pop()

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

pop()

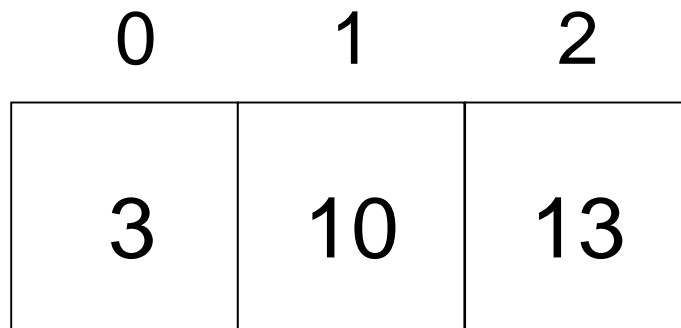
push(10)

push(13)

pop()

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 1

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

pop()

push(10)

push(13)

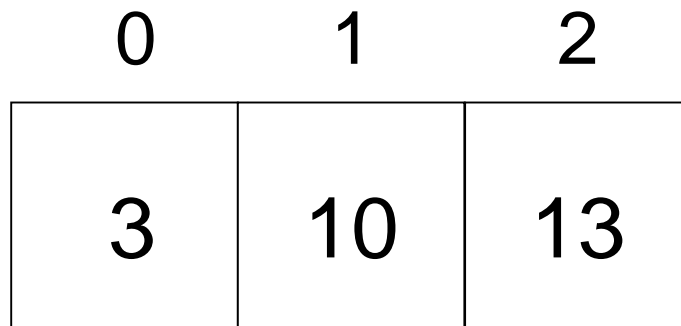
pop()

pop()

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

vrátí hodnotu 10 a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 0

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

pop()

push(10)

push(13)

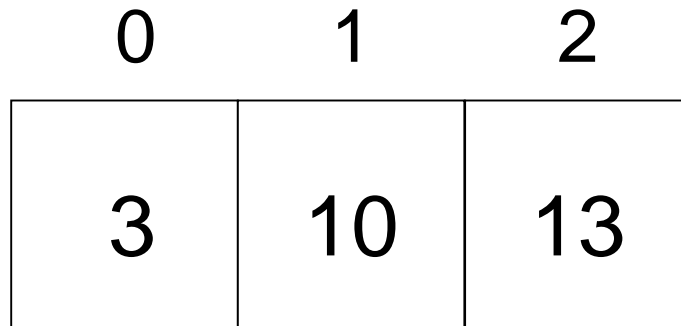
pop()

pop()

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

vrátí hodnotu 10 a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

vrchol: 0

prázdný

plný

push(3)

push(8)

top()

pop()

push(10)

push(13)

pop()

pop()

pop()

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

vrátí hodnotu 10 a odebere ji

vrátí hodnotu 3 a odebere ji

Zásobník délky $n = 3$ (varianta 1)

0	1	2
3	10	13

push(3)

push(8)

top()

pop()

push(10)

push(13)

pop()

pop()

pop()

vrchol: -1

prázdný

plný

vrátí hodnotu 13 a odebere ji

vrátí hodnotu 10 a odebere ji

vrátí hodnotu 3 a odebere ji

Domácí úkol č. 1

Implementujte frontu s „neomezenou“ délkou. Implementaci provedte na principu spojového seznamu.

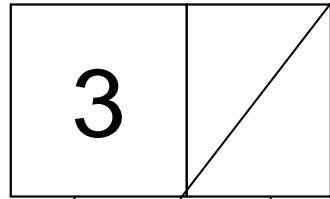
celo konec

NULL

celo konec

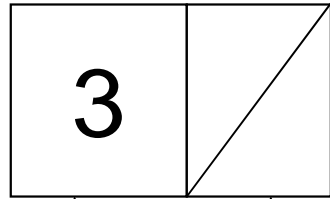
NULL

vloz(3)

celo konec

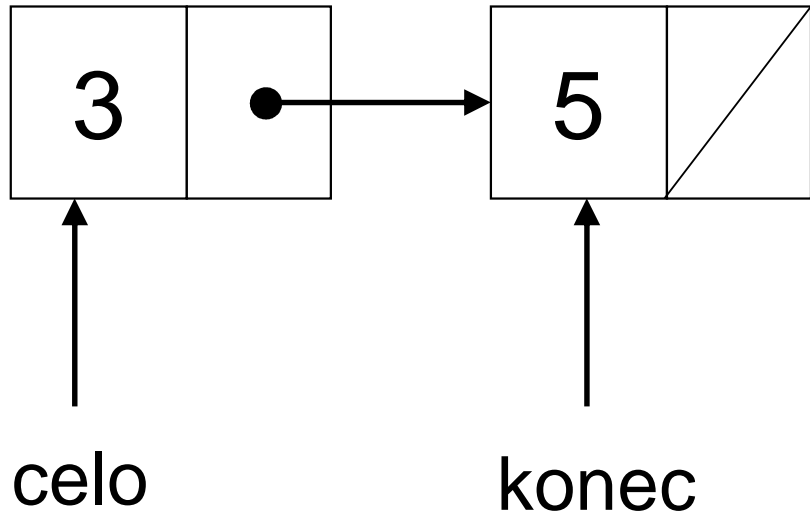
vloz(3)

celo konec

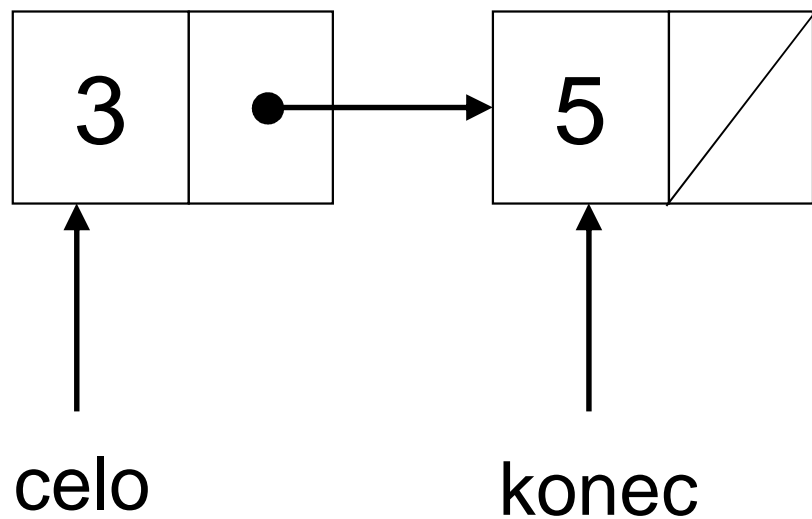
vloz(3)

vloz(5)

vloz(3)

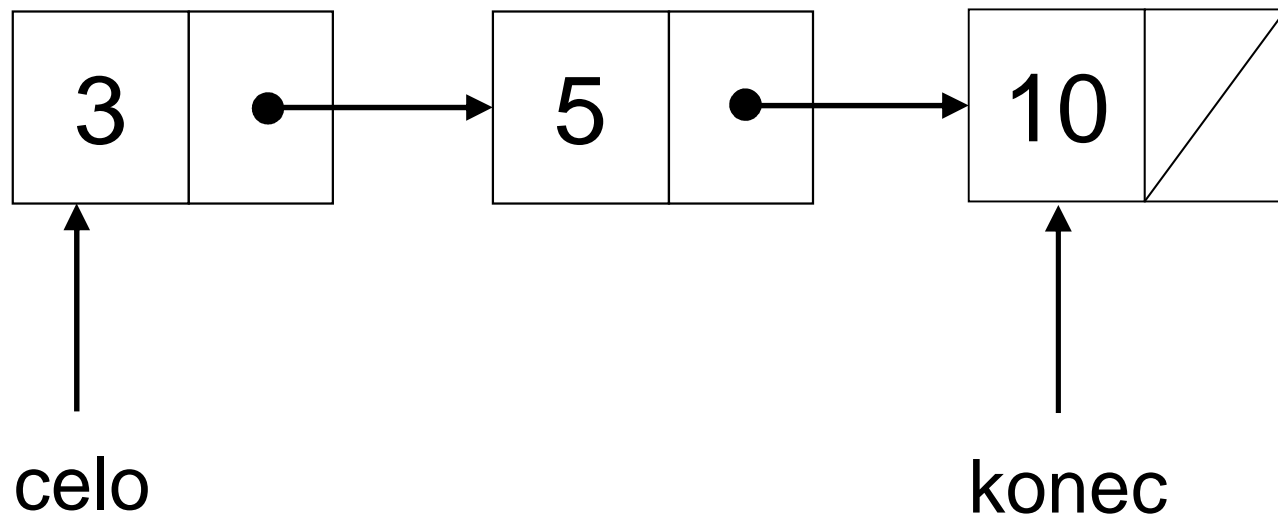
vloz(5)

vloz(3)

vloz(5)

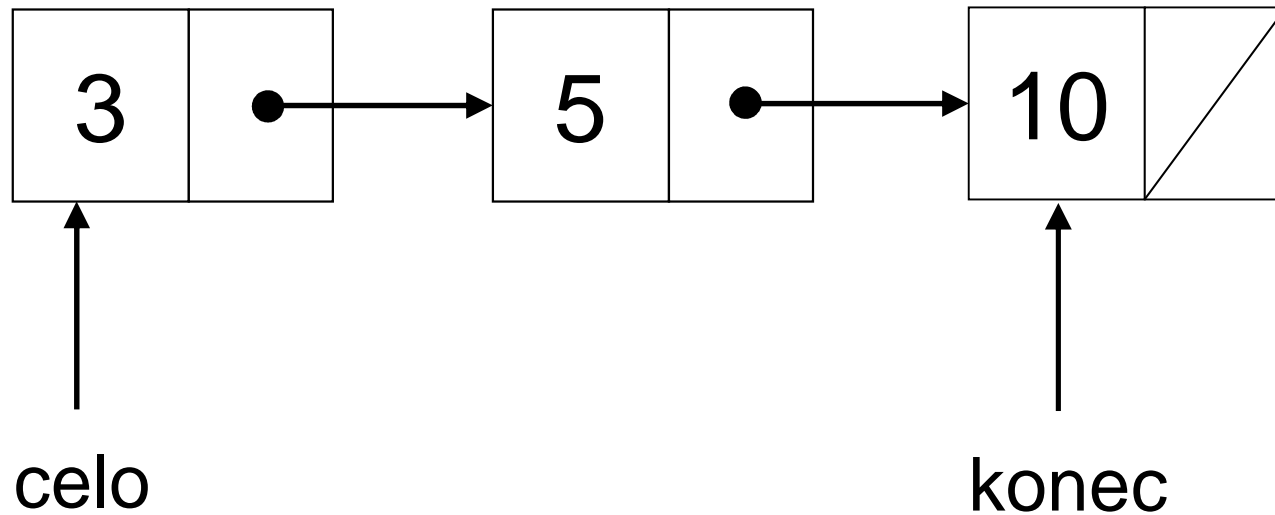
vloz(10)

vloz(3)

vloz(5)

vloz(10)

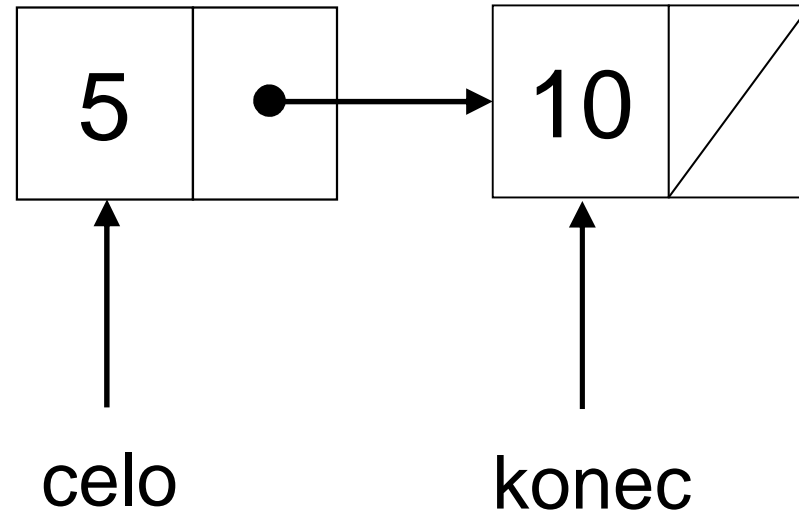

vloz(3)

vloz(5)

vloz(10)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

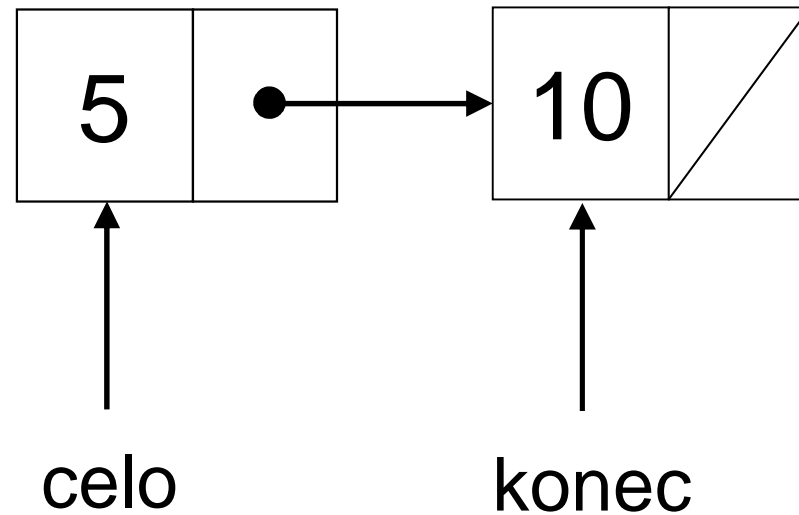

vloz(3)

vloz(5)

vloz(10)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

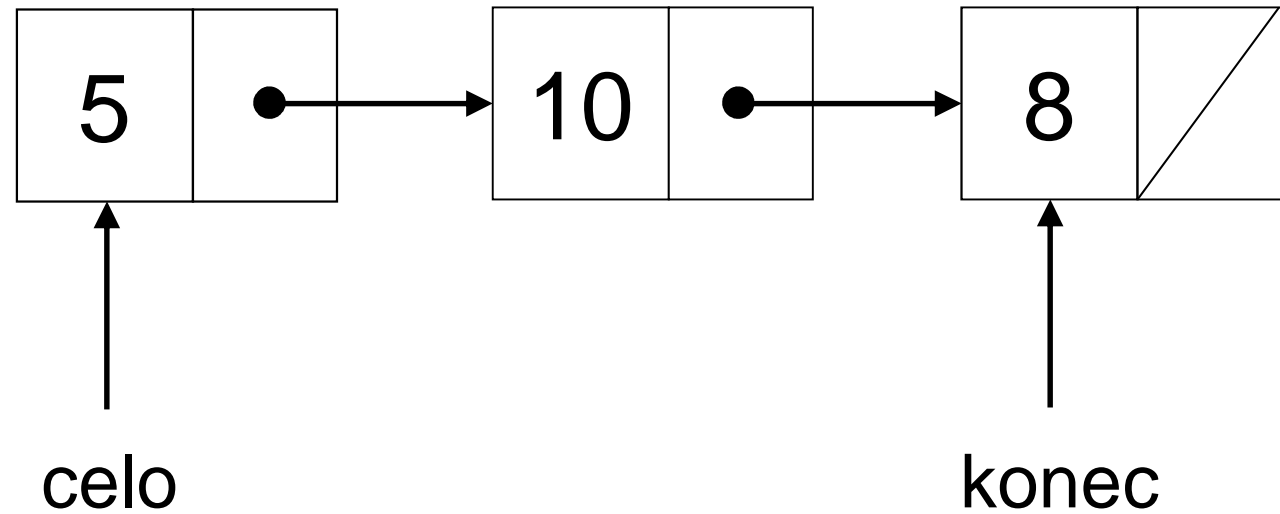
vloz(3)

vloz(5)

vloz(10)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

vloz(8)

vloz(3)

vloz(5)

vloz(10)

vyjmi() – vrátí hodnotu z čela fronty - 3

vloz(8)

Návod:

```
class TFronta
{
    class TPolozka {
        int prvek; TPolozka *dalsi;
        TPolozka(int novy_prvek);
    }
    TPolozka *celo, *konec;
public:
    int je_prazdna();
    atd.
}
```

Poznámka:

- konstruktor vložené třídy TPolozka implementujeme:

```
TFronta::TPolozka::TPolozka(int novy_prvek)
{
    prvek = novy_prvek;
    dalsi = NULL;
}
```